



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

cut effectus in causa: Sed cognitio omnium effectuum in aliqua causa, ex vi cognitionis illius, est causa comprehensio: Ergo cognitio omnium possibilium in divina essentia cognita est divina essentia comprehensio. Minorem subleptam sic probat S. Doctor. Quanto perfectius cognoscitur causa, tanto plures effectus cognoscuntur in illa: Ergo non possunt omnes effectus alienius causae cognosci ex vi cognitionis causae, nisi in causa cognita omni perfectione possibili: Sed cognitio causae perfecta omni perfectione possibili, est illius comprehensio: Ergo cognitio omnium effectuum in aliqua causa, est ipsius comprehensio.

30. Rationem hanc D. Thomas variis instantiis, veluti quibusdam nebulis, obscurat et nititur Scotus in 3. dist. 14. qu. 2. sed illas Capreolus, Cajetanus, & Ferrarientis, facile depellunt, unde in his immorari non expedit. Recentiores etiam aliquas excogitarunt solutiones, ut vim ejus eluderent. Quidam enim dicunt, cognitionem omnium effectuum in divina essentia cognita, ad summum exigere vel arguere comprehensionem divinae omnipotentiae, non autem divinae essentiae. Alij respondent non comprehendi etiam divinam omnipotentiam per cognitionem omnium creaturarum in illa; quia cognita divina omnipotentia sub omni connexione ad creaturas, adhuc restat cognoscenda secundum connexionem identitatis quam habet cum ceteris attributis. Alij asserunt ex cognitione omnium possibilem in divina omnipotentia, non colligi ejus comprehensionem, quia omnium possibilem collectio non est adaequatus terminus cognoscibilitatis omnipotentiae, cum etiam creaturae repugnantes in omnipotentia possint cognosci. Aliorum denique solutio est, cognitionem omnium possibilem in divina essentia, non esse, nec inferre comprehensionem intensivam illius, sed tantum extensivam, quam intellectui humano Christi non repugnare existimant.

31. Verum haec frivola sunt, & facile possunt depelli. Primum quidem, tum quia non stat rei virtutem comprehendendi, & non comprehendendi essentiam: Ergo si ex cognitione omnium possibilem colligitur omnipotentiae comprehensio, ex illa etiam inferitur comprehensio divinae essentiae. Tum etiam, quia sicut divina essentia est infinita, ita etiam divina virtus & potentia: Sed intellectus creatus non potest comprehendere essentiam divinam, ratione infinitatis: Ergo nec divinam virtutem seu potentiam. Quo discursu utitur S. Doctor quaest. 20. de verit. art. 5. in secundo argumento *sed contra*, & 3. contra Gent. cap. 16. ratione 3.

32. Secundum etiam futile est, nam videns in Dei omnipotentia creaturas posibles, illam intuitivè cognoscit: Sed implicat intuitivè cognosci Dei omnipotentiam, non cognita connexione quam habet cum ceteris attributis, cum indentificetur realiter cum illis: Ergo repugnat cognosci creaturas posibles in Dei omnipotentia tanquam in causa, nisi cognoscatur connexio quam habet cum ceteris attributis.

33. Non valet etiam tertia solutio: Non stat enim omnia possibilea cognosci, & impossibilea latere: Ergo ex non cognitione impossibilem, omnibus possibilebus cognitis, divina omnipotentia comprehensio negari nequit. Consequentia manifesta est. Antecedens probatur. Impossibilia non possunt in seipsis cognosci, nec etiam

in divina omnipotentia, sed solum cognosci sunt ratione ipsorum possibilem, licet mala bona creata, & negationes per formas oppositas cognosci a Deo docet D. Thomas 1. p. qu. 1. art. 9. & 10. Ergo omnibus possibilebus cognitis, non possunt impossibilea cognosci.

Ultima demum solutio, quae apud Recentiores frequentior est, facile potest refelli, nam cognitio omnium creaturarum in verbo, sicut dicat explicite & formaliter infinitam extensivam, illativè tamen & virtualiter, inferunt tam intensivam, subindeque comprehensionem intensivam divinae essentiae & omnipotentiae quia non potest penetrari virtus infinita & infinite participabilis, sine infinita claritate & distinctione, cum hac sola sufficiat ad penetrandum omnem modum quo virtus illa infinita participabilis est; tanto siquidem majus seu intensius lumen gloriae requiritur, quanto plures creaturae posibles in divina omnipotentia cognoscuntur: Ergo ad exhaustivam & penetrativam infinitam rerum possibilem quae in Dei essentia potentia latent collectionem, lumen gloriae infinite intensum requiritur. Quo discursu utitur Thomas 1. p. qu. 12. 7. ad probandum Deum posse comprehendi ab intellectu creato, lumen gloriae perfuso. *Intantum* (inquit) *intellectus creatus divinam essentiam perfectius vel minus perfecte cognoscit, inquantum maiori vel minori lumine glorie perfunditur: cum igitur lumen glorie creatum, quocumque intellectu creato receptum, non possit dici finitum, impossibile est quod aliquis intellectus creatus Deum infinite cognoscatur, unde impossibile est quod Deum comprehendat.*

5. 11.

Solvuntur objectiones.

Plures ac difficiles contra nostram conclusionem & rationem D. Thomae, fieri possunt instantiae, quas ad maiorem claritatem & brevitatem, sequenti objectionem proponemus & concludemus.

Obijcies ergo: Si Christus per scientiam beatam omnes creaturas posibles in Dei essentia & omnipotentia non cognosceret, maxime qui intellectus creatus anima Christi Dei essentia & omnipotentiam comprehenderet, quod est impossibile: Sed ex cognitione omnium possibilem in verbo, non inferitur comprehensio divinae essentiae & omnipotentiae: Ergo praecipuum nostrae conclusionis fundamentum corrumpitur. Major ex supra dictis patet, Minor vero in quaest. difficultas, ostenditur primò Angelus inferior non comprehendit superiorem, ut docuitur Tractatu de Angelis, & tamen Angelus inferior cognoscit omnia naturalia quae in Angelo superiori virtualiter continentur, alias posset de naturalibus a superiori illuminari, contra D. Thomam 1. p. qu. 109. art. 3. ad 2. ubi asserit de his quae pertinent ad ordinem naturalem, quoniam Angelum non illuminare alterum, sed tantum de his quae supra naturam sunt: Ergo ex cognitione eorum quae in aliquo virtualiter continentur non sequitur illius comprehensio, & consequenter licet Christus omnia possibilea in Dei omnipotentia cognosceret, non propterea omnem illam comprehenderet.

Secundò, Ex cognitione eorum quae Deo

venit formaliter, in divina essentia cognita, A non sequitur comprehensio illius, alias quilibet beatus Deum comprehenderet, cum in divina essentia cognita relationes, & attributa, & alia, quæ Deo formaliter competunt, perfectè cognoscat: Ergo similiter ex cognitione omnium possibilium, quæ in divina omnipotentia continentur eminenter, non sequitur illius comprehensio. Antecedens patet, Consequentia verò probatur. Quando duo alicui insunt ordinatè, si ex cognitione primi non infertur comprehensio ejus, nec colligitur ex secundi cognitione: Sed convenientia formaliter Deo sunt ratio convenientiæ illorum, quæ in ipso sunt eminenter: Ergo si ex cognitione omnium convenientium formaliter, Dei comprehensio non sequitur, illa non potest inferri ex omnium possibilium cognitione, quæ in Deo sunt eminenter.

Tertio, Quidquid Deus potest facere, est minus quam ipse Deus, subindeque facilius potest ab anima Christi cognosci: Sed Deus potest videri, & de facto videtur ab anima Christi absque eo, quod ab ipsa comprehendatur: Ergo à fortiori tota collectio rerum possibilium in divina essentia cognosci poterit absque ejus comprehensione, & sic ex comprehensione omnium possibilium in verbo non sequitur ejus comprehensio.

Quarto, Cognoscens unum effectum in verbo non comprehendit divinam omnipotentiam, quatenus est causa illius: Ergo cognoscens omnia possibilia in verbo, non comprehendit omnipotentiam divinam, ut est causa omnium possibilium, ac proinde ex cognitione omnium possibilium in verbo, non rectè infertur comprehensio omnipotentiae divinæ.

Denique, possunt omnia possibilia in verbo cognosci majori & minori claritate: Sed cognitæ claritate minori non comprehenduntur, cum comprehensio perfectissimum cognoscendi modum importet: Ergo possunt omnia possibilia in verbo cognosci absque ejus comprehensione: Minor patet, Major verò probatur: Tum quia singula possibilia possunt cognosci cognitionibus inæqualis claritatis: Ergo & omnia collectivè. Tum etiam, quia omnia, quæ continentur virtualiter in Gabriele v.g. minori claritate cognoscuntur ab ipso, quam ab Angelo supremo, & minori ab hoc, quam à Deo: Ergo pariter omnia in omnipotentia contenta collectivè sumpta terminare possunt cognitiones in claritate inæquales.

Hæc instantiæ, licet difficiles appareant, ex fundamentis tamen supra statutis facile dilui possunt. Unde ad objectionem respondeo, concessa Majori negando Minorem, ad cuius primam probationem, concessa Antecedente, distinguo Consequens: Ex cognitione illorum, quæ in aliquo virtualiter continentur non sequitur ipsius comprehensio, si illa cognoscantur in ipso, & ex vi cognitionis illius, nego. Si cognoscantur in seipsis, & independentem ab alio prius cognito, concedo. Licet ergo Angelus inferior omnia ad ordinem naturæ spectantia, quæ in virtute Angeli superioris continentur, cognoscat, ipsum tamen non comprehendit, quia ea non cognoscit in ipso, & ex ipso, seu ex vi cognitionis ad superiorem Angelum terminatæ, sed immediate in seipsis per species à Deo infusæ, ut docet S. Thomas 1. p. qu. 56. art. 2. Anima verò Christi, si omnia possibilia in verbo

cognosceret, in essentia & omnipotentia divina ut in causa, & ex vi cognitionis illius, ea videret, & sic illam comprehenderet.

Ad secundam distinguo Majorem: Ex cognitione comprehensiva illorum, quæ Deo conveniunt formaliter, non sequitur comprehensio illius, nego Majorem. Ex cognitione tantum quidditativa illorum, concedo Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam: quia omnia, quæ in Deo eminenter continentur, non possunt cognosci quidditativè, & non comprehensive, & consequenter nisi divina virtus comprehendatur: illa verò, quæ formaliter competunt Deo, nimirum attributa, possunt in divina essentia cognosci quidditativè, & non comprehensive, & ideo ex cognitione omnium attributorum in divina essentia cognita, non sequitur divinæ essentiae comprehensio, bene tamen ex omnium possibilium cognitione in divina omnipotentia ipsius comprehensio colligitur.

Dices: Ideo quæ Deo formaliter insunt, posse cognosci quidditativè, & non comprehensive, quia possunt modò finito cognosci: Sed ea pariter, quæ in Deo eminenter continentur, possunt cognosci finito modò: Ergo possunt etiam quidditativè, & non comprehensive cognosci. Probatur Minor: Ideo non possunt finito modò cognosci, quia cognoscuntur in Deo tanquam in causa, ac proinde illorum omnium cognitio dependet ex modo adæquato cognitionis: At hæc ratio obstat nequit: Ergo &c. Probatur Minor: Etiam perfectiones attributales Dei cognoscuntur in divina essentia, ut in sui causa virtuali, & tamen possunt omnes cognosci in divina essentia cognita modò finito, & ipsi non adæquato: Ergo quamvis possibilia cognoscantur in divina essentia ut causa, poterunt omnia cognosci in divina essentia cognita modò finito, & ipsi non adæquato.

Respondeo negando Minorem, ad cuius probationem, nego etiam Minorem. Ad probationem verò illius, nego Consequentiam & paritatem. Ratio autem discriminis traditur à Cajetano 1. p. qu. 12. art. 8. ad 1. scoti, sumiturque ex D. Thoma qu. 20. de verit. art. 5. in corp. Ea enim, quæ alicui formaliter competunt, illo visò, statim cognoscuntur, quia sunt de apparentibus manifestæ: Unde sicut visio causæ modum intensivum cognitionis non perit, sed solum cognitionis substantiam; ita quæ formaliter causæ insunt, non modum, sed substantiam cognitionis causæ sequuntur; & ideo possunt & debent omnia, quæ formaliter Deo insunt, visâ illius essentia, quantumvis debili & finito modò cognosci. Illa autem, quæ eminenter continentur in Deo, non apparent manifestè, sed latent in causa, & ideo non cognoscuntur ex vi substantiæ cognitionis causæ, sed sequuntur modum intensivum & penetrativum cognitionis causæ; subindeque ut omnia cognoscantur in illa, necessarium esse cognitionem adæquari causæ in modo, esseque illius comprehensionem.

Ad tertiam dicendum, quod licet omnium possibilium cognitio extrà verbum foret quid minus, quam ipse Deus ut cognoscibilis; omnium tamen possibilium collectio, non ut in se cognoscenda, sed ut cognoscenda in verbo, non est quid minus, quam Deus ipse in ratione intelligibilis, quia prout sic ipsius Dei intelligibilitate intelligibilis constituitur.

Eccc 3

Ad

Ad quartam concessio Antecedente, nego Consequentiam, quia unus effectus possibilis non est terminus adæquatus omnipotentia; omnia verò possibilia terminativa adæquant omnipotentiam: virtus autem causa non comprehenditur, nisi in illa adæquatus terminus cognoscatur: unde licet ex cognitione unius possibilis non possit inferri comprehensio divinæ omnipotentia, bene tamen ex cognitione omnium possibilem.

46. Ad ultimam, nego Majorem, ad cuius primam probationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam & paritatem: Ratio autem discriminis est, quia singuli effectus possibiles possunt in divina essentia cognosci secundum plures & pauciores rationes, & consequenter ex majori & minori divina essentia penetratior: nam quo magis Dei essentia penetratur, eo plures effectus, vel rationes effectuum cognoscuntur in illa: cognitio autem omnibus possibilebus collectivè, non restant plures rationes in effectibus cognoscibiles, subindeque nec divina essentia remanet amplius penetrabilis, nec perfectiori cognitione visibilis.

Ad secundam probationem Majoris, concessio Antecedente, nego Consequentiam: nam omnes effectus in Gabriele v. g. virtualiter contenti, ad adæquatam sui cognitionem in ipso Gabriele ut in causa, non petunt nisi claritatem, perfectionemque cognitionis à cognoscibilitate Gabrielis requiritur; & quia hæc suprema non est, sed potest major claritas dari, & de facto datur in cognitione Dei, & Angeli superioris, consequens fit, ut omnes effectus in illo contenti ut in causa possint cognitionibus in qualis claritatis cognosci: omnes autem divinæ omnipotentia effectus, petunt ad sui cognitionem in divina omnipotentia claritatem, efficaciam, & perfectionem à cognoscibilitate omnipotentia requiritur, qua major dari non potest, & ideo non possunt collectivè sumpti cognitionibus inæqualis claritatis & perfectionis cognosci.

ARTICULUS III.

An beata Christi scientia ad omnia præsentia, præterita, & futura se extendat?

§. I.

Relatis sententijs conclusio affirmativa statuitur.

47. **A**rticulo præcedenti ostensum est, scientiam Christi beatam ad omnia possibilia, quæ in Dei potentia infinita latent, non se extendere, subindeque non ferri ad omnia, quæ continentur in scientia Dei, quam Theologi simplicis notitia seu intelligentia vocant. Sed adhuc discutendum restat, an saltem Christus per scientiam beatam omnia præsentia, præterita, & futura videat, eaque omnia objecta attingat, quæ à Deo per scientiam visionis cognoscuntur. Id enim negant plures ex antiquis Theologis, ut Henricus, Scotus, Gabriel, Ricardus, Marsilius, Paludanus, & alij, quos refert & sequitur Salas 1. 2. qu. 3. Tract. 2. disp. 4. ubi ait sententiam istam se probabiliorē putaturum, nisi autoritas Angelici Doctoris in contrarium obstarat. Illam etiam aliqui Recentiores sequuntur. Sed affirmans sententia non solum apud domesticos, sed etiam apud extraneos communis est eamque adeo certam existimat Vazquez hic disp. 5. cap. 2. ut eam esse certā de tenendam allerat. Sed

quidquid sit de hac censura, quæ nimis videtur rigida,

Dico, scientia Christi beata ad omnia præsentia, præterita, & futura se extendit. Ita D. Thomas hic art. 2. in corp. ubi ait quod anima Christi in verbo cognoscit omnia existentia secundum quicumque tempus: id est quæ sunt, fuerunt, vel erunt. Et in resp. ad 2. aliter, quod anima Christi scit omnia, quæ Deus in seipso cognoscit per scientiam visionis, non tamen omnia quæ Deus in seipso cognoscit per scientiam simplicis intelligentia, de qua plura scit Deus in seipso, quam anima Christi. Ita us per scientiam simplicis intelligentia omnia possibilia, quæ in sua latent omnipotentia ad se ipso ut in causa cognoscit: per scientiam autem visionis, quæ sunt, fuerunt, vel erunt, ut præsentia in sua æternitate intuetur, ut in Tractatu scientia Dei fusè declaravimus: Ergo in scientia Christi beata omnia possibilia non attingat, ad omnia tamen præsentia, præterita, & futura se extendit.

Ratio etiam, quam S. Doctor in corpore iustidem articuli innuat, id suadet: Etenim omnes Beati cognoscunt in divina essentia per beatificam visionem omnia ad suum statum spectantia: Sed ad Christi, etiam ut hominis, statum pertinent res omnes præsentia, præterita, & futura: Ergo scientia Christi beata ad illa omnia se extendit. Major in Tract. de visione beatifica probata est, tū ex Concilio Senonensi, & ferente Beatis in divinitatis speculo innotescens quidquid illorum interfit. Iū ex eo quod ratione beatitudinis est omne rationabile. Peritorum desiderium satiare, subindeque desiderium illud quod habent sciendi quidquid pertinet ad proprium statum. Minor verò est certa, nam Christus secundum quod homo, est dominus omnium rerum, juxta illud Math. ult. Data est tibi omnia potestas in celo & in terra. Et Psalm. 110. omnia subiecisti sub pedibus eius. Et Joan. 1. 3. omnia quæ omnia dedit Pater in manus. Est etiam creaturarum rationalium iudex, ut constat ex Joan. 5. Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio. Ergo ad ipsum ratione domini & iudicaria potestatis pertinent omnes rationales creatura, omnesque illorum volitiones & cogitationes præsentia, præterita, vel futura.

Dices, quod licet cogitationes omnes hominum, quæ finale iudicium præcedunt, pertinent ad Christum ut iudicem, non tamen illæ, quæ finale iudicium sequuntur, cum pro illis nec premium, nec penam sint accepturæ ac promissæ eo quod omnia ad Christum spectantia, ab ipso per scientiam beatam, seu beatificam visionem cognoscantur, non sequitur ipsum per eandem scientiam omnes actus futuros creaturarum rationalium agnoscere.

Sed contra primò: Cogitationes beatorum damnatorum, quas post finale iudicium habebunt, pertinent ad illorum premium, vel penam accidentalem: Sed ad iudicem spectant non solum actiones illæ, quæ premium aut penam merentur, sed etiam illæ, quæ dantur in premium, vel in penam: Ergo cogitationes quæ beati & damnati post finale iudicium eliciuntur ad Christum ut iudicem spectant.

Secundo: Esto cogitationes illæ ad Christum ut iudicem non spectarent, ad ipsum tamen ut supremum omnium dominum non possunt pertinere, cum Christo ut homini, ratione superioris domini, quod à Patre in omnes creaturas accepit.